

Katse vasikkaan!

Villi vai kesy

Naudan ja vasikan luonnollinen
käyttäytyminen

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Naudan käyttäytyminen

- Nauta on alun perin tasangolla elänyt saaliseläin
- Kesyyntymisestä ja jalostuksesta huolimatta lajille tyypilliset käyttäytymismallit ja liikkeet ovat säilyneet
- Eläinten hyvinvoinnin edellytys on lajin luontaisen käyttäytymisen huomioiminen tiloja ja hoitokäytäntöjä suunniteltaessa

Naudan käyttäytyminen

- Naudan luontaiset oleskelualueet ovat laajoja ja sisältävät laidun- ja lepoalueita sekä juomapaikkoja
- Naudat ovat laumaeläimiä ja tekevät asioita samanaikaisesti
  - Nautalauma muodostuu ryhmistä, joissa lehmiä ja niiden eri-ikäisiä jälkeläisiä

Naudan käyttäytyminen

- Yhteydenpito lauman jäsenten välillä
  - Uhkaus- ja väistämiseleet
  - Myönteinen kanssakäyminen – nuoleminen
- Näkö- ja tuntoaisti – kehon asento, sarvet, koskettaminen, nuoleminen
- Kuuloaisti
- Hajuaisti – emä ja vasikka

Naudan käyttäytyminen

- Arvojärjestys
  - Luo vakautta
  - Perustuu sukupuoleen, ikään, painoon, sarvellisuuteen, luonteeseen, laumassa oloaikaan
  - Fysiologiset tilat voivat muuttaa asemaa (kiima, tiineys)
  - Yleensä täysikasvuiset sonnit > täysikasvuiset lehmät > nuorkarja
  - Ryhmien sisällä erillinen arvojärjestys

Naudan käyttäytyminen

- Poikiminen
  - Eristäytyminen laumasta
    - Ennen poikimista – vajaa viikko poikimisesta
    - Vasikan leimautuminen emoon
  - Emän ja vasikan yhteydenpito
    - Haju-, maku- ja näköaisti
    - Kuuloaisti - ammuminen ja yninä

Vasikan käyttäytyminen

- Vastasyntynyt vasikka
  - Pyrkii heti jaloilleen
  - Etsii vaistomaisesti emän nisän ja juo ternimaitoa

Vasikan käyttäytyminen

- Vasikan juominen
  - Juomakertoja 6-8 vuorokaudessa ensimmäisen kuukauden ajan, tämän jälkeen 3-4 / vrk
  - Imemisjakso keskimäärin 10 minuuttia
  - Kerta-annos noin 1,5 -2 litraa
  - Vuorokausiannos jopa 10-12 litraa
  - Vieroitus tapahtuu asteittain 8-11 kk iässä

Vasikan käyttäytyminen

- Vasikkaryhmä
  - Noin viikon iästä lähtien omat alaryhmät lauman sisällä
  - Lepäävät, laiduntavat ja leikkivät samanaikaisesti
  - Sosiaaliset siteet

Vasikan käyttäytyminen

- Lepo
  - Nukkuvat lyhyissä jaksoissa ympäri vuorokauden
  - Pikkuvasikka lepää noin puolet vuorokaudesta
  - Vasikka lepää usein kyljellään jalat ojennettuina ja pää maassa
- Syöminen
  - Matkivat lauman aikuisia ja oppivat laiduntamaan
  - Lajitoverien seura lisää syömistä

Leikki

- Arvojärjestyksen muodostamiseen liittyvän käyttäytymisen harjoittelu
  - Kehonkieli, sosiaaliset taidot
- Ympäristöön ja lajitovereihin tutustuminen
- Liikunnallinen kehitys
- Vilkkainta 2-4 kk iässä
- Toiset vasikat tärkein virike
  - Vasikoille voi antaa myös leluja

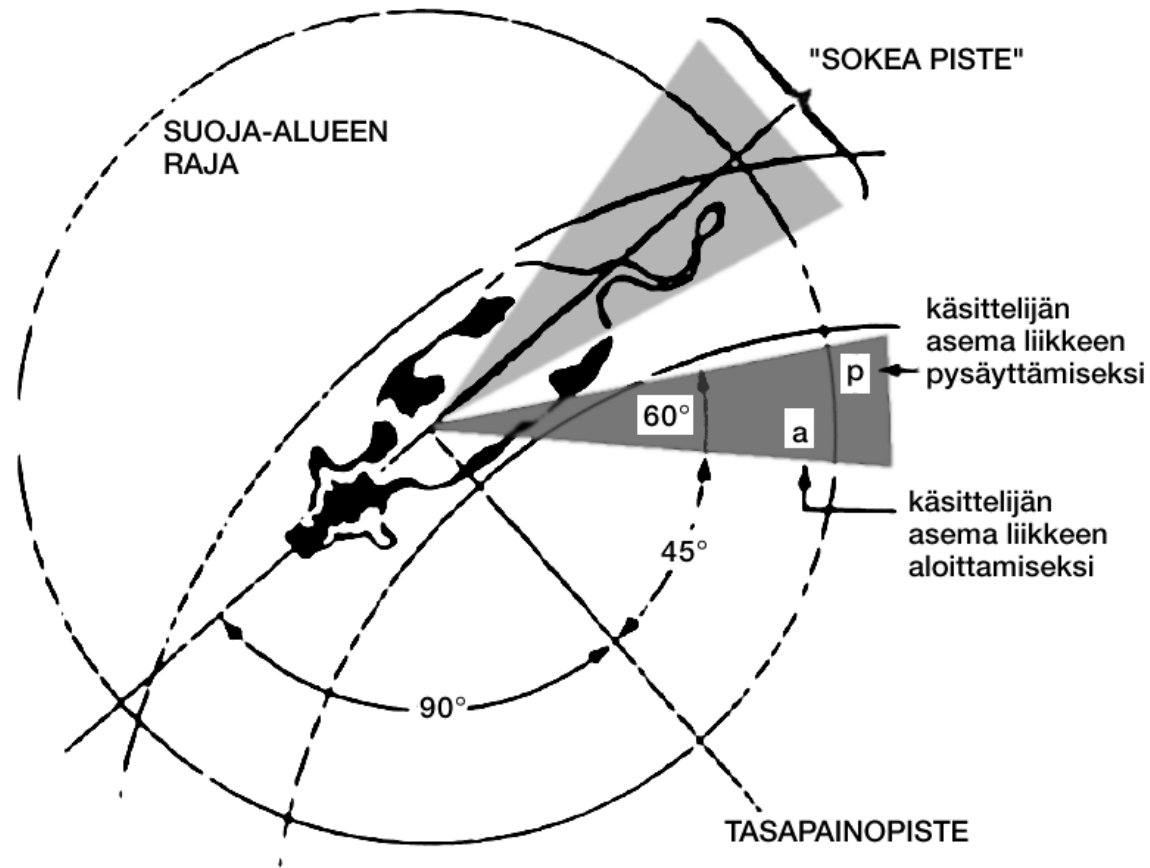

Eläinten siirrot ja käsittely

- Perustana lajille ominaisen käyttäytymisen ja aistien toiminnan tunteminen
- Siirtoreitin suunnittelemisen ja ongelmakohtien tunnistaminen etukäteen
- Johtajayksilöiden ja muuten rohkeiden hyödyntäminen
- Lajitoverien seuraaminen – naudat liikkuvat mielellään jonossa
- Eläinten hyvä käsittely alusta asti

Nautojen siirrot

Eläinryhmien siirtäminen

- Tee takaisinkääntymisen vaikeaksi
  - Optimaalisin on kujannerakenne, joka on kapenee alaspäin
- Kiinteät seinät ehkäisevät varjojen ja poikittaisten ilmavirtausten syntyä
- Loiva ylämäki optimaalisin etenemissuunta
- Ei jyrkkiä mutkia, kulkureitin kaareva muoto edistää etenemistä

Eläinryhmien siirtäminen

- Häikäisemätön valaistus, esim. loisteputki
- Ei poikki-ilmavirtauksia kulkureitillä → ovet ja ikkunat kiinni
- Ellei kulkureitti samaa lattiamateriaalia tai väriä, voi kuiviketta viskata reitille hämäykseksi

Eläinryhmien siirtäminen

- Vältä säikyttelyä ja pelkoa
- Reitti eteenpäin auki
- Reitti taaksepäin suljettu
- Kävelyvauhti paras
- Käytä hyväksi tasapainopistettä ja pakoaluetta
- Ellei ajokujannetta käytettävissä, useampi eläin rinnakkain liikkuu helpommin kuin yksi
- Vältä yksittäisen eläimen eristämistä, varsinkin hiehot
- Varaa aikaa!

Petteri 5v